

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה בוגרת
שיעור 1, מניחים יסודות, סוף דיבור במחשבה תחילה
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

1. סוף דיבור במחשבה תחילה

מניחים יסודות
שכבה הבוגרת

הרציונאל:

חטא לשון הרע הוא שורש לפגעים חברתיים רבים. הוא גורם לפירוד, למחלוקות, לצער ולעגמת נפש ומטיל בין ידידים שנאה, קנאה ומדון.
ללא לימוד פרטי ההלכות אין לאדם כמעט אפשרות לדעת מה נחשב דיבור אסור.
בשיעור זה נלמד את עיקרי הלכות לשון הרע. התלמיד יפגוש בסוגים שונים של רכילות ושל לשון הרע הקרובים לעולמו וידע מה דורשת ממנו התורה, מה מותר לומר ומה אסור. התלמיד יכיר את המושגים כפי שקבעו חז"ל: לשון הרע, אבק לשון הרע, הוצאת שם רע ורכילות.

המטרות:

- התלמידים יבינו את המושגים: לשון הרע, אבק לשון הרע, רכילות והוצאת שם רע.
- התלמידים ידעו להבחין בין סוגי הדיבור השונים.

מבנה השיעור:

- שלב א': כרטיסי אירועים (קבוצות)
- שלב ב': הגדרות ההלכתיות (קבוצות)
- שלב ג': התאמת אירועים למושגים (קבוצות)
- סיכום: פתגם המעודד את שמירת הלשון (יחידני ומליאה)

הכנות הנדרשות:

- יש לצלם את כרטיסי האירועים והמושגים (נספח 1) כמספר הקבוצות בכיתה.
- יש לגזור ולקפל את כרטיסי האירועים והמושגים על פי ההוראות בנספח 1.
- יש לצלם את ההגדרות ההלכתיות (נספח 2) כמספר הקבוצות בכיתה.
- יש לצלם פתק למשימה אישית (נספח 3).

מהלך השיעור:

- שלב א': כרטיסי אירועים (קבוצות)
- נחלק את הכיתה לקבוצות של חמישה תלמידים בערך.
- נחלק לכל קבוצה את כרטיסי האירועים (נספח 1).
- נבקש לקרוא את האירועים ולהתייחס (בעל פה) לשאלות המופיעות על חלק מהכרטיסים.

שלב ב': הגדרות ההלכתיות (קבוצות)

בע"ה
טהרת הלשון, שכבה בוגרת
שיעור 1, מניחים יסודות, סוף דיבור במחשבה תחילה
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- נתלה על הלוח הגדרות הלכתיות (נספח 2)
- נקרא את ההגדרות ונסביר את תוכן.
- נחלק לכל קבוצה דף הגדרות.
- נבקש לקרוא שוב את ההגדרות ולמיין את האירועים על פי ההגדרות.

שלב ג': התאמת אירועים למושגים (קבוצות)

- נחלק לכל קבוצה כרטיסי מושגים (נספח 1).
- נבקש להתאים כל מושג לכרטיס אירוע תואם.
- נבקש להפוך את ההתאמות ולבדוק אם התקבלה אמרה העוסקת בטהרת הלשון.

סיכום: פתגם המעודד את שמירת הלשון (יחידני ומליאה)

- נבקש מכל תלמיד לבחור אמרה הנוגעת לליבו.
- נחלק פתק משימה ונבקש למלא אותו (נספח 3).
- נשתף את הכיתה באמרה שבחרנו (מליאה).
- נתלה את הפתקים בסביבת הלמידה.

נספח 1: דיבורים אסורים

למרה: נא לגזור ולקפל על פי הסימנים לפני החלוקה לתלמידים

כרטיסי מושגים

כרטיסי אירועים

לשון הרע

ביד לשון

1. גמליאל וחנן ישבו על ספסל בחצר בית הספר. לפתע רץ לעברם משה וצעק בקול כעוס: "המורה שמעון כעסן ורגזן! לא אכפת לו בכלל מהתלמידים שלו."

מוות וחיים...

לשון הרע

ושפתיך מדבר מרמה

2. רותי ודנה חיכו לחברתן קרן בתחנת האוטובוס. רותי אמרה: "קרן תמיד מאחרת ובגללה אנחנו נאלצות לאחר. נראה לי שהיא פשוט מזלזלת בחברותיה..."

נצור לשונך מרע...

רכילות

לכף זכות

3. "לא נראה לי שאקבל אותך לנבחרת הכדורגל" אמר רמי ליוסי. "מדוע?" שאל יוסי בפליאה. ענה רמי: "אתמול סיפר לי יואב שאתה שחקן לא טוב ואתה מתרגז במהירות."

הווי דן את חברך...

לשון הרע

מהוצאת דבריך

4. "את יודעת", אמרה חן לסבתא: "אימא שלי לא יודעת לארגן את הבית כמוך, אצלנו בבית יש תמיד אי סדר ואצלך נקי ומסודר" על איזו עבירה נוספת עברה חן?

ויקל בעיניך הוצאת ממונך...

נספח 1: דיבורים אסורים

כרטיסי מושגים

כרטיסי אירועים

רכילות

רכיל בעמך

5. גבריאלי מנהל מפעל מצלית, הוא ישב במשרדו ושוחח בטלפון עם שימי. קולו של גבריאלי נשמע רועד: "מה אתה אומר? כך סיפר לך אורי? שאיני מתנהג יפה עם עובדי המפעל? אני מתקשה להאמין."

לא תלך

אבק לשון הרע

ה' אלוקיך למרים

6. אלישיב ויהודה חברים טובים. גם אלישיב ואלישע חברים טובים, אולם יהודה ואלישע ברוגז ובכעס איש עם רעהו. אמר אלישיב ליהודה חברו: "אמש ביקרתי בביתו של אלישע ובילינו יחד בנעימים" מדוע לא צריך היה אלישיב לספר ליהודה כיצד בילה עם אלישע?

זכור את אשר עשה

אבק לשון הרע

תרחק

7. יוכבד ורות יצאו בשבת אחר הצהרים לטייל בעיר. בדרך עברה לידן דינה שהנידה בראשה לשלום אל יוכבד. אחרי שהן התרחקו ממנה אמרה יוכבד: "מי היה מעלה בדעתו שדינה תשתנה כמו שהיא עכשיו?" למה התכוונה יוכבד? מה אפשר להבין מדבריה על דינה?

מדבר שקר

רכילות

אלא בעוון מספרי לשון הרע

8. שירה לחשה באוזנה של תמר: "מרים סיפרה למורה שהיא ראתה אותך מעתיקה מצפורה את התשובות למבחן". מהן רגשותיה של תמר כלפי מרים לאחר ששמעה את דברי שירה?

לא חרבה ירושלים בימי בית שני

נספח 1: דיבורים אסורים

כרטיסי מושגים

כרטיסי אירועים

אבק
לשון הרע

ורדפהו

9. רחל אמרה לגילה: "אוי, אני רואה שאין לך טושים. לכי למירי, הקלמר שלה עמוס בכל טוב" מה עלול לקרות למירי בעקבות דבריה של רחל?

בקש שלום

מוציא
שם רע

שומר מצרות נפשו

10. לאחרונה התרבו מקרי הגניבה בכיתה. בכל יום נגנב למישהו חפץ או כסף. אמרתי למשה: "אני חושב שחיים הוא הגנב, הוא שקט וקצת מוזר, ותמיד נשאר בכיתה בהפסקות."

שומר פיו ולשונו...

נספח 2: הגדרות הלכתיים

לשון הרע

המספר בגנות חברו אף על פי
שאומר אמת

אבק לשון הרע

דיבורים שאין בהם גנות אך
יכולים להתפרש כגנות ולהסב
נזק, בושה וזער

מוציא שם רע

המספר בגנות חברו דברי שקר

הילדים מהקמה השליה שברו את החלון בכונה

האמנם הוא נשבר בכונה?

רכילות

טוען דברים מגונים והולך מזה
לזה ומספר... אף על פי שהם
דברי אמת

נספח 3: האמרה שאהבתי

